

M.A. (PART-I)

- SOCIOLOGY -

THEORETICAL PERSPECTIVE IN SOCIOLOGY

(PAPER - I) (JAN- 2020)

Q.P. Code : 21538

[For external students

(2 1/5 Hours)

(Max. Marks 75)]

(3 Hours)

(Max. Marks 100)]

N.B.

1. External students should attempt ANY FOUR questions
2. Internal students should attempt ANY THREE questions from Question No. 1 to 6. They are not supposed to attempt question numbers 7 and 8.
3. All questions carry equal marks.

1. Explain the nature and context of sociological theory. [25]
2. Write an essay on Emile Durkheim’s theory of suicide. [25]
3. What is Max Weber’s contribution to Sociological theory? Give an assessment. [25]
4. Explain the concepts of historical materialism and class struggle by Karl Marx. [25]
5. What is meant by ‘Hegemony’ and the role of the masses? Explain [25]
6. Write short notes on ANY TWO of the following: [25]
 - a) Phenomenology
 - b) Theory of communicative action
 - c) Structural Marxism
 - d) Ideal types
7. Explain ethnomethodology. [25]
8. What is meant by structuration theory? Explain. [25]

मराठी रूपांतर

नियमित विद्यार्थीयांसाठी (२ तास १५ मिनिटे)

एकूण गुण: ७५

दूर व मुक्त अध्ययन विद्यार्थीयांसाठी (३ तास)

एकूण गुण: १००

सूचना:

१. दूर व मुक्त अध्ययन विद्यार्थींनी कोणतेही चार प्रश्न सोडवावे
२. नियमित विद्यार्थींनी प्रश्न क्रमांक १ ते ६ पैकी कोणतेही ३ प्रश्न सोडवावेत. प्रश्न क्रमांक ७ आणि ८ सोडवू नये.
३. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत

१. समाजशास्त्रीय सिद्धांताचे स्वरूप आणि संदर्भ स्पष्ट करा. [२५]
२. एमिल दुरखेइमच्या आत्महत्येचा सिद्धांतावर निबंधी लिहा. [२५]
३. समाजशास्त्रीय सिद्धांताला मॅक्स वेबेरचे योगदान कोणते आहेत? [२५]
४. कार्ल मार्क्सच्या ऐतिहासिक भौतिकवाद आणि वर्ग संघर्ष संकल्पना विशद करा. [२५]
५. धुरीणत्व म्हणजे काय? बहुजनांची भूमिका कोणती ते स्पष्ट करा. [२५]
६. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोवर थोडक्यात टीप लिहा. [२५]
 - अ) प्रघटनाशास्त्र
 - ब) साम्प्रेषणात्मक क्रिया सिद्धांत
 - क) संरचनात्मक मार्क्सवाद
 - ड) आदर्श प्रारूपे
७. लोकानवय पद्धतीशास्त्र सविस्तार स्पष्ट करा. [२५]
८. संरचनाकरण सिद्धांत म्हणजे काय. विशद करा. [२५]

M.A. (PART-I)
- SOCIOLOGY -
THEORETICAL ANTHROPOLOGY
(PAPER - II) (JAN-2020)

[3 Hours]

QP Code : 28862

[Total Marks : 100]

- N.B :**
1. Attempt any **two** questions from **each** section. In total attempt **four** questions.
 2. Answer **both** the sections in the **same** answerbook. Do not use **separate** answerbook for **each** section.
 3. **All** questions carry **equal** marks.

Section I

1. Describe the growth and development of anthropology in the 19th and 20th centuries. **25**
2. Discuss in detail the similarities and difference between animals and human beings. **25**
3. Describe the anthropological method of field work. What are its merits and limitations. **25**
4. Comment on the concept of culture in anthropology. Discuss the relationship of culture with environment. **25**

Section II

5. Write an essay on the theory of evolutionism and neo-evolutionism. **25**
6. Describe ecological anthropology with examples. **25**
7. Write a note on the interpretative approach in understand culture. **25**
8. Write short notes on **any two** :— **25**
 - (a) Medical anthropology
 - (b) Post-modernism
 - (c) Enculturation
 - (d) Cultural relativism.

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

[३ तास]

[एकूण गुण : १००]

- सूचना :** (१) प्रत्येक विभागातील कोणते ही दोन प्रश्न सोडवा. एकूण चार प्रश्न सोडवा.
 (२) दोन्ही विभागाच्या प्रश्न एकच उत्तरपत्रिकेत सोडवा. प्रत्येक विभागासाठी स्वतंत्र उत्तरपत्रिका वापरू नका.
 (३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग - १

१. १९व्या आणि २०व्या शतकातील मानववंशशास्त्राची वाढ (वृद्धी) व विकास याविषयी वर्णन करा. २५
२. मानव आणि मानववेत्तर प्राणी यातील साम्य व भेदाबाबत सविस्तर चर्चा करा. २५
३. मानववंशशास्त्राच्या क्षेत्रीय पद्धतीचे वर्णन करा. त्यांचे फायदे व मर्यादा (तोटे) कोणत्या आहेत ? २५
४. मानववंशशास्त्रातील संस्कृती या संकल्पनेवर भाष्य करा. संस्कृती व पर्यावरण सहसंबंधाबाबत चर्चा करा. २५

विभाग - २

५. उत्क्रांतीवादाच्या सिद्धांतावर आणि नवउत्क्रांतीवाद सिद्धांतावर निबंध लिहा. २५
६. योग्य उदाहरणांच्या आधारे पर्यावरणीय मानववंशशास्त्राचे वर्णन करा. २५
७. संस्कृती समजून घेण्याबाबतचा आंतरक्रियात्मक दृष्टीकोनावर एक निबंध लिहा. २५
८. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर थोडक्यात टिप लिहा : २५
 - (अ) वैद्याकीय मानववंशशास्त्र
 - (ब) आधुनिकोत्तरवाद
 - (क) एनकलटयूरेशन Enculturation
 - (ड) सांस्कृतिक सापेक्षतावाद

M.A. (PART-I)

- SOCIOLOGY -

SOCIOLOGY OF DEVELOPMENT

PAPER - III) (JAN- 2020)

Marks: 100

- N.B:** 1) Attempt any **FOUR** questions.
 2) All questions carry equal marks.

1. Discuss and explain the meaning and concept of development.
2. Write an essay on Paul Baran's and A.G. Frank's ideas on dependency and unequal exchange.
3. Explain the different perspectives on Culture and Development.
4. Analyse in detail Gandhi's idea of Hind Swaraj as an alternative to the western model of development.
5. Discuss in detail the salient features of sustainable development.
6. Write short notes on **any two**:
 - a) Modernization theory
 - b) Gender and Development
 - c) North-South Debate
 - d) World Systems Theory
7. Write an essay on any two people's movement against development policies of the State.
8. Highlight the impact of globalization on the third world countries with respect to the role of the State.

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

- १) विकासाची संकल्पनाचा अर्थ सांगून त्यावर चर्चा करा.
- २) अवलंबित्वाच्या व असमान विनिमयाच्या पॉल बरान आणि ए.जी फ्रँक यांच्या कल्पनेवर निबंध लिहा.
- ३) संस्कृती व विकास यावरील विभिन्न दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- ४) महात्मा गांधींची हिंद स्वराजाची संकल्पना ही पश्चिमात्य विकासाच्या नमुन्याला पर्याय आहे हे यावर सविस्तर पणे पृथःकरण करा.
- ५) चिरस्थायी विकासाची प्रमुख वैशिष्ट्यांवर सविस्तर चर्चा करा.
- ६) टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)
 - अ. आधुनिकीकरणाचा सिद्धांत
 - ब. लिंगभाव व विकास
 - क. उत्तर – दक्षिण वाद विवाद
 - ड. विश्व व्यवस्था सिद्धांत
- ७) राज्याच्या विकास धोरणा विरुद्धच्या कोणत्याही दोन लोकांच्या चळवळी यावर निबंध लिहा.
- ८) राज्याच्या भूमिका संदर्भात जागृतीकरणाच्या तिसऱ्या जगातील राष्ट्रांवर पडलेला परिणामावर प्रकाश टाका.

M.A. (PART-I)**- SOCIOLOGY -****PERSPECTIVES OF INDIAN SOCIETY****(PAPER - IV) (JAN- 2020)****Q.P. Code : 21546****(2 1/5 Hours)****(Max. Marks 75)]****[For external students****(3 Hours)****(Max. Marks 100)]****N.B.**

1. External students should attempt ANY FOUR questions
2. Internal students should attempt ANY THREE questions from Question No. 1 to 6. They are not supposed to attempt question numbers 7 and 8.
3. All questions carry equal marks.

1. Give an overview of the complexities of Indian society with reference to the notions of diversity and synthesis. [25]
2. Give a sociological analysis of the structure and dynamics of caste in India. [25]
3. Explain the Dalit Bahujan approach to Indian society and culture. [25]
4. Write an essay on tribe, ecology and environment in India [25]
5. How successful has been 'agrarian reforms' in India? Explain. [25]
6. Write short notes on ANY TWO of the following: [25]
 - a) De-notified tribes
 - b) Indological approach
 - c) Industrial development in India
 - d) Pluralism in Indian society
7. Write an essay on the changing notions of family and marriage in India [25]
8. How does one relate the concept of 'gender' to the study of Indian society? Explain. [25]

मराठी रूपांतर

नियमित विद्यार्थीयांसाठी (२ तास १५ मिनिटे)

एकूण गुण: ७५

दूर व मुक्त अध्ययन विद्यार्थीयांसाठी (३ तास)

एकूण गुण: १००

सूचना:

१. दूर व मुक्त अध्ययन विद्यार्थींनी कोणतेही चार प्रश्न सोडवावे
 २. नियमित विद्यार्थींनी प्रश्न क्रमांक १ ते ६ पैकी कोणतेही ३ प्रश्न सोडवावेत.
प्रश्न क्रमांक ७ आणि ८ सोडवू नये.
 ३. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
१. विविधता आणि संश्लेषणाच्या कल्पनांच्या संदर्भात भारतीय समाजाच्या गुंतागुंतीच्या गोष्टींचा आढावा द्या. [२५]
 २. भारतातील जातीची संरचना आणि गतिशीलता यांचे समाजशास्त्रीय विश्लेषण करा. [२५]
 ३. भारतीय समाज आणि संस्कृती विषयीचा दलित बहुजन दृष्टिकोन स्पष्ट करा. [२५]
 ४. भारतातील आदिवासी, परिस्थितीकी आणि पर्यावरण यावर निबंध लिहा. [२५]
 ५. भारतातील कृषक सुधारणा कशा यशस्वी झाला स्पष्ट करा. [२५]
 ६. खालील पैकी कोणत्याही दोहोंवर टीप लिहा. [२५]
 - अ) विमुक्त जमाती
 - ब) इंडोलॉजिकल दृष्टिकोन
 - क) भारतातील औद्योगिक विकास
 - ड) भारतीय समाजातील बहुविधता
 ७. भारतातील कुटुंब आणि विवाहाच्या बदलता धारणा यावर निबंध लिहा. [२५]
 ८. भारतीय समाजाच्या अध्ययनासाठी लिंगभाव संकल्पना कशी संबंधित आहे स्पष्ट करा. [२५]
